

RÖVID HIREK

JOHANNISBURG. Dr. Chaim Weizmann, a Jewish Agency volt elnöke, aki eredményesen vezette le a délafrikai Keren Hajeszod kampányát, az elmúlt héten hajóra szállt és visszatért Európába.

PÁRIS. Párisban hirtelen elhunyt Albert Thomas, ki őszinte barátja volt a cionizmusnak. A legutolsó bazei cionista kongresszuson lelkes beszédet közönlötte a delegátusoktól. De nemcsak szóval, hanem tetteivel is elősegítette a Palesztina munkáit. Halála a palesztinai zsidóság körében is nagy részvételt keltett.

JERUZSÁLEM. Március hóban 1355 zsidó bevándorló és 31 kivándorló volt. A bevándorlók közül 1086 mint turista jött az országra, de azzal a céllal, hogy ott megszerezze a tartózkodási engedélyt. Tizenkét kommunista, akit a rendőrség a közbiztonság érdekében vett őrizetbe, 30 főt büntetésre ítélt. Azokat, akik nem rendelkeznek palesztinai állampolgársággal az ország területéről kiutasították — 11 kommunista, akik a lel-avivi Boale-Cion egyesületülést megzavarták, 7-7 napi börtönre ítélték. Meglátok, hogy Izrael Weizmann turistát az elmúlt hetekben átválogott nyakkal holtan találták. A vizsgálat megállapította, hogy Wolf öngyilkosságot követett el. — Február hónapban 710 bevándorló jött az országra, melyek közül 611 zsidó, 85 keresztény és 14 mohamedán volt. Ugyanabban a hónapban a kivándorlók száma mindössze 76 volt.

VIENNA. Nemzeti szocialista diákok az elmúlt héten ismét antiszemita kilengéseket iscsenáltak a város utcákon. Számos zsidó járókelőt inzultáltak és egy zsidó társulat tagjait, kik éppen az előadásról távoztak el, verésre vették.

VARSÓ. Az ismert antiszemita professor, Loth H. egyetemi tanár, aki a városi anatómiai szak vezetője, a nagy-nagy egyetem is vezető tanára nevezte ki Minihogy Loth ill is bevezette az antiszemita szisztemáját az előadások alkalmával, a nagy-nagy egyetem zsidó hallgatói tüntetést rendeztek ellene. Több diákol, akik a tüntetésen részt vettek, az egyetemi szenátus súlyosan megroht, míg Scharf zsidó diákol egy évre kizárták.

BERLIN. A berlini rádió igazgatójánál a zsidó egyesületek részéről küldötség jött, hogy az utóbbi időben több ízben megismétlődött antiszemita előadásoknak a jövőben ne adjon helyt.

KÖNIGSBERG. A „Frankfurter Zeitung” szerkesztője, dr. Arthur Feiler az elmúlt héten felolvasó előadást tartott a felső kereskedelmi iskolában, amelyet az antiszemita diákok megzavartak, mert állításuk szerinti dr. Arthur Feiler, aki külümben keresztény vallású, zsidó származékú.

KASSEL. A bíróság két antiszemita diákol két-hét havi fogságra ítélt, mert egy zsidó kereskedőt és fiát súlyosan bántalmazták.

HANAU. A rütingiai hilközség feltehetől ismeretlen telesek földelték. Több sírkövet kidöntöttek. A nyomozás folyik.

BÉCS. Egy örül gyógyítói érve, prof. Alexander Gusztyóv ismert bécsi orvos és hilközségi vezető férfiú két napi kínos szenvedés után meghalt.

HAIFA. Haifában egy zsidó pénzügyi társaság és a városi tanács között meggyezés jött létre egy modern és nagykereskedési strandfürdő építését illetőleg.

LONDON. Az angol király Sir Isaac ausztráliai tükerművész a Szem Gyógyító és Szem Műhely nagykereskedési üzletrendelőkkel írtatta ki. — Az Agudász Jiszroel politikai hilkarsága közli, hogy 26 jeschiva bocher kapott beutazási engedélyt a palesztinai kormánytól.

CSERNOVITZ. Lapunk múlt számában megírtuk, hogy a revizionista világot július 24-27-én tartja Bécsben konferenciát. A konferenciát megelőzőleg az egyes országok revizionistái előkonferenciát tartanak és a regáli revizionisták mar ki is írték május 14-16-ára országos konferenciájukat Csernovitzban, amelyen részt vettek az erdélyi csoportok is. Mint értesültünk, a konferencián a londoni központi is képviseltette magát. Meir Grossmann, a revizionista világszövetség elnöke, aki az előzőszerinti ausztrál, magyarországi és eschlovákiai propaganda körújáról jött.

BUKAREST. Víznic közleében az agudisták új chaucetelepet létesítettek, amelyek vezetését Hager víznicit főrabbi vállalta.

CRIVENICA
orth. פניסיון május 1-től nyitva. **OLCSÓ ÁRAK!!!** Finom konyha!! **Kitűnő üdülőhely!!!**
Prospektust küld: **ENGEL M. József**

MOZI

Városi Színház Mozgó
Péntek, szombat, vasárnap, hétfő: Marlene Dietrich Mala Heri kémmő életéből írt szenzációs filmje: „Titokzatos asszony.”

Teatrul HEYMAN szinkör
Péntek, szombat, vasárnap, hétfő: „Baldog szivok” (Zwei glückliche Herzen) Az idet szezon legnagyobb bomba siker. Főszereplők: Magda Schneider, Lee Perry, Bárony Rózi, Hermann Thimig, Georg Alexander. A műsor keretében fellépnek személyesen: „Eg Micky Maus” és ezenkívül még „Argentino és Sevillano”, a volt spanyol királyi udvar eszmenyi balero táncelőnézője. Ezekre az előadásokra minden héten 5 levetel drágább.

Jön: „Veresbes Ernő személyesen.” Enekel, táncol, mokázik. Kedélyes nézőléri számokkal szórakoztatja a közönséget.

Cinematografal FILMPALACE

Péntek, szombat, vasárnap, hétfő: „Varsói citadella.” Drama az orosz diákok életéből. A főszerepben Várkonyi Viktor, La Jana, Hilda Rosch és Harry Hardt. A műsor keretében fellép az orosz Kék Madár Társulat és a pétervári csi opera enek-kórusát előzőleg új szenzációs Micky Maus póképl.

Tudnivalók a Palesztinába kivándorolni szándékozókknak

Palesztina is zárva van a bevándorlás szempontjából, s kivándorolni oda csak a palesztinai kormánytól nyert engedély alapján lehet, amely iránti kérelmet a cluj Palesztinahivatal közvetíti a cluj angol királyi konzulátuson keresztül Palesztinába.

1. Megkapja a Kormánytól a Palesztinába való bevándorlási engedélyt az a szabadfoglalkozású, aki-nek 1000 szaz egyezer levi pénz, vagy értékpapír pír vagyona van.

2. Megkapja a Kormánytól a bevándorlási engedélyt az a iparos, akinek 250 font vagyona van, amibe a szárszámuk érteke is beszámítható. Az engedélyek természetesen a kérvényező egész család-jára szólnak.

3. Megkapja a bevándorlási engedélyt az a magánsz, aki hiteles okmányokkal igazolja, hogy neki és mindenegyes családjának külön 6 font havi jászáréka van.

4. Megkapja a bevándorlási engedélyt az a tanuló, akinek részére egy palesztinai iskola ezt kéri. Egyetem, tehnikum, jeschiva s ib.

5. Megkapja a bevándorlási engedélyt az, akinek Palesztinában lakó hozzátartozója kéri ezt a palesztinai kormánytól és igazolja, hogy a kérvényezteteket el tudja tartani.

6. Kaphat „Ha-mizra”-t a Cionista Executivétől a Galuliban lakó rokona részére az a palesztinai lakos, aki igazolni tudja, hogy az általa kérvényezett kora és foglalkozása megfelel az Executivé részére kiadott Certificátok feltételeinek.

Ezen feltételekön kívül kineveltek a zsidó nemzeti munkás ifjak és leányok, akiknek a részére a Zsidó Nemzeti Szövetség illetékes szerve megszavazza a „certificátot”, amit a Cionista Executivé becsajit rendelkezésére. Ma még nem tudjuk, hogy hány certifiát jött júni Erdélynek, de mindenesetre csak nagyon kevés, mert a Palesztina iránti köteletség teljesítésében a Keren, Jevomeh és a Keren Hayessod támogatásában Erdély legható áll.

Certificátot csak nehéz testi munkás kaphat, tehát szellemi munkás (latáiner) nem. A legfelsőbb korhatár 35 év a férfiakra és nőkre egyaránt.

45 éves korig kaphat Certificátot a nehézipari szakmunkás: kőműves, ács, asztalos, lakatos, kovács, kertész, Fehli kivételmentseket a palesztinai kormány kívánja, ezen kívül a Cionista Executivé megköveteli, hogy aki Certificátot kap:

1. Birja a héber nyelvet.
2. Korához és anyagi lehetőségéhez képest teljesítette legyen köteleességét az országépítését szemben.
3. Kora és egészségi állapota megfeleljen a palesztinai nehéz viszonyoknak. Minihogy alig néhány Certificátot remehetünk, s az igénylők száma még több száz, a megfelelők közül is csak a legkiválóbbaknak juttathatunk Certificátot.

Primária Municipaliut Oradea, „Serviciul Economic” No. 9154/1932

Publicațiune
Se aduce la cunoștină că Primăria are nevoie de o cantitate mai mare de măturae de lătară, mături și coșuri de măturae precum și de stergători de măturae, coșuri pentru parolă și cârpe pentru parolă.
Doritorii de a furniza aceste materiale vor înainta oferta închisă și sigilată la Serviciul Economic al Primăriei etaj. I camera No. 26 până la data de 23 Mai 1932 orele 10 a. m.
Cantitatea necesară din materiale de mai sus precum și orice alte informațiuni în privința furnizării acestora se pot ști la Serviciul Economic al Primăriei.
Oradea, la 17 Mai 1932.
Primăria Municipaliut Oradea.

ZSIDÓ HUMOR ÉS SZELLEMESSÉGEK NAGYJAINKTÓL

Utazási élmény

Egy zsidó utazása után haza érve meséli: — Egyszer, amikor Berditschewbe utaztam, nyugodtan ültem a helyemen és olvastam. Bejön a kalauz, végignégy a kupében és ahogy élelem érkezik, állva marad és úgy néz rám, mintha nem lenne jegyem.

— Na és te mit csinálál? kérdezték tőle.
— Én — mondja a zsidó, — mit csinálhattam volna. Ugy néztem rá, mintha volna jegyem.

Tartózkodási engedély

Egy zsidó Pétervár egyik utcáján megy keresztül, ahol szembre jön vele egy orosz generális. A lábornok észreveszi a zsidót mérgesen ráförmed.

— Zsidó, hogy kerülsz te Pétervárra? Van neked tartózkodási engedélyed?
— Igen, iparos vagyok.
— És mi az az ipar amivel foglalkozol?
— Ecetet és vizet vegyítek össze.
— Hát ez is iparág — mérgeledik a lábornok — ez én is tudom.
— Igen, ez szép — mondja a zsidó — akkor tehát önnek is van tartózkodási engedélye.

Egy-kettő-három

A hadnagy magyarázza a regruláknak a gyakorlat szabályait:

— A meanelésnél amikor hármát számolok akkor szabad csak elindulni, sem hamarabb, sem később. És most kezdjük meg a gyakorlatot. Tehát amikor a hármát kimondom mindnyáján elkezdtek szaladni.

— Egy... Kettő...
Még a kettőt is alig mondta ki, amikor egy zsidó regrula elkezdi szaladni. A hadnagy haragosan kiabál utána.

— Hát neked nincs fület? Megmondtam, hogy mielött a hármát nem mondom, nem szabad szaladni.

— Hadnagy ur kérem, ezek itt mind időlők, én azonban tudtam, hogy hadnagy ur a kettő után a hármát is fogja mondani.

Az öröm

Egy nagy cég könyvelője beteg fekdül a lakásán. Legnagyobb meglepetésére a főnöke meglátogatta a betegágyánál és amikor meglátta a súlyos beteg könyvelőt így szólott: Meg kell Önnek vallanom, én az hittem, hogy ez az egész betegség csak ürügyül szolgál arra, hogy néhány napra elmaradhasson az irodából. Legnagyobb örömmöme szolgál tehát, hogy látom, hogy minden rendben van és Ön valóban beteg...

Talmudi bölcselkedések a házasságról

Légy körültekintő jövőendőbeli feleséged megválasztásánál. (Jevomeh 63)

Aki a feleségét csak pénzéért veszi el, annak nem lesznek sikerült gyermekei. (Kiduschin 70 a.)

Inkább a legrosszabbat, csak egy rossz feleséget ne! (Sabbah 111.)

Hílel mondja: Ahová szívem húz, oda visznek a lábaim is. (Sukkah 53)

Ha alacsony a feleséged (szellemileg), hajolj le hozzá és emeld fel őt magadhoz. (Bove Meziach 59).

Gyakran a pénzeszsák a szív barométere. (Jeruschalmi Terumah).

A bölcsék tanítják: Három ember nem folytat igaz életet: a koldus, a beteg, és a papucshős. (Bézah 35).

NÉPÜNK

ZSIDÓ HETILAP
Főszerkesztő: WASSERSTROM SÁNDOR
Felcélős szerkesztő: LEITNER ZOLTÁN

Hát mi zsidók, hol vagyunk?

Nagy az élénkség a román belpolitika berkeiben. A liberális párt és a nemzeti parasztpárt egyesült erővel indulnak neki kormánybuktatási akciójuknak. Bennünket lényegében nem érdekel a szűkebben értelmezett párt-harc, mert hiszen a zsidóságnak igen kényes dolog, ha bármelyik párttal szemben is szimpátiájának vagy antipátiájának is adna kifejezést. Többször írtuk s most csak megismételjük, hogy lényegében sokkatta több jót nem várnunk egyik pártól sem, mint a másiktól, melyre uralomra kerülnek. De azért konstatálhatjuk, hogy a legtöbb érzelmi szál politikailag, az erdélyi zsidóságot a nemzeti parasztpárthoz fűzte. Természetesen ez az érzelme addig lángolt magasan, amíg a párt uralomra nem került. Azután már sokkatta enyhébb volt a szerepel megnyilvánulása — mindkét részről.

De nem megyünk vissza a múltba, hanem arról írunk, hogy mi lesz a jövőben? Mi legyen a zsidóság útja ebben a mai konstellációban? Kösse le magát az ellenzék kormánybuktatási programjához, avagy sem?
Egyszerű a válasz. Ne csatlakozzék egyik párthoz sem, s főképpen addig nem, amíg pártszól az a román pártok közül ad hoc barátság kivétejlődését nem tudja, másrészt, amíg a Zsidó Párt keretén nem telnek meg előadásabb mozgalmi lendülettel.

A pártok harcában új hangot ütött egyik magyarpárti képviselő nyílt levele, amelyet Vajda Sándorhoz, a volt miniszterelnök, a nemzeti párti politikushoz intézett. Ebben a nyílt levélben elpanaszolja a magyarság baját, a községi választások elhalasztása, a magyarpárti tagoknak több helyen — többek között Nagyváradon — való elzártsódsa ügyében. Az itt a nagy kérdés — írja a cikkben — hogy a nemzeti parasztpárt miért nem emelt fel tiltakozó szavát, amikor Nagyváradra a két magyarpárti ideiglenes tanács tag közül egyet kibuktattak és két nemzeti párti kerül be hirtelen a tanácsba? A „Patria” és egyik nemzeti párti vezetőjéről megadják a választ ezekre a kérdésekre.

De ki ad nekünk választ arra, hogy mi lesz a zsidósággal? Mi lesz a zsidóság képviselőitől ott, ahol a kormányzás részbeni ellátásában a nemzeti párt is helyet kap? Gondolj-e a nemzeti parasztpárt, hogy jöhét idő, amikor megint „zsidó testvérek” címen voksokat kellene száltsunk, akkor már valami érdeme is kellene legyen ennek a pártnak abban, hogy a zsidóság nem lesz nullaként kezelve politikai szempontból. Az ellenzékiség kenyerét évek óta evő nemzeti párt reméllük rovtól alá veszi kormányzása

alatt folytatott zsidó-politikát. Ha ezt meglenné, esetleg szándékában van, ugy csak azt ajánljuk, egyelőre szerényen, de céljait és terveiink biztos tudatában, hogy ne feledkezzenek meg a román politikuskok egy percére sem Erdély három-százeczerjnyi zsidójáról sem, amely — bá-

ran mondhatjuk a legutóbbi választások eredménye után — nem elhanyagolható erőt jelent a politikai arénában.
Mi is itt vagyunk, élünk és létezzünk — ezt izenjük a román pártok politikusaiknak és csak annyit mondunk — számoljanak velünk!

Wézel Albert elnök nyilatkozott a „Népünk”-nek a Központi Iroda aktuális kérdéseiről és az erdélyi zsidóságot érdeklő nagyjelentőségű problémákról

Legutóbbi számunkban az objektív hangján emlékeztünk meg arról, hogy a Központi Iroda részéről olyan injuriák történtek az utóbbi időben, melyek nem alkalmasak arra, hogy végre helyreállíthódjék az a megbolygatott, illetőleg soha helyre nem állított harmónikus együttműködés, amely okvetlen szükséges, a zsidóság kulturális és gazdasági együttműködése és összetartása érdekében.

Bennünket mindenkor az objektívítás vezetett, s ezért keltős örömmünkre szolgál, hogy cikkünk megjelentése után néhány napra alkalmaunk volt Nagyváradon személyesen beszélni Wézel Albert főrabbi központi irodai elnök úrral, aki részletesen megvilágította az agész kérdéskomplexumot és mert felvilágosításai után úgy láttuk, hogy nem rajta múlik, hogy a kívánt harmónikus együttműködés alapjai megteremtődjenek, ez reményt nyújt mindannyiunknak arra nézve, hogy ha nehezen is, de végül mégis meglesz a várva várt békés együttműködés, a hilközségek és az Iroda között.

Wézel Albert főrabbi ur a következőkben adta meg felvilágosításait:

Bukarestben voltam, a zsidóságot érintő igen fontos kérdésekben, amelyekre vonatkozólag majd később nyilatkozom. Távol-életben történt, hogy az Iroda adminisztrációs szervei megkérdezésem és tudtom nélkül olyan intézkedésekkel lettek, amelyek nem fedik intencióimat. Tény az, hogy az Iroda hozzájárulások érdekében erélyes lépésekre szántam rá magam és ennek következményei voltak azok az erélyes sürgetések, amely minden hilközségnek elmentek. Viszont teljesen intencióim ellenére történt az a bizonyos „elgaloppirás” hogy az egyes hilközségek metszői, minden hivatalos ut megkerülésével kaptak felszólítást, a vágatás beszűntetéséről, amennyiben nem lép életbe a pótvagabella díj. Az sem volt az én utasításom, hogy olyan egyének is kapjanak erre vonatkozólag figyelmeztető táviratokat, akik semmiféle hivatalos funkciókat nem töltenek be az illető hilközségeknek, hanem kis hilközségek delegátusai voltak a konferenciákon és ennek folytán állítólagos tendenciából mentek volna ki — helytelenül bár — az ominózus táviratok.

A tordai főrabbi, látván a felzudulást, amelyet az intézkedés az összes hilközségeknek kellett, dacára magas korának, szikésnek látta, hogy az összes nagyobb hilközségek személyesen felkeresse és exkuzációja után megtalálja azt a platformot, amely lehetővé teszi a további békés együttműködést. Kolozsvárt volt először, ahol sikerült a hilközségnél Gláner Akiba főrabbi, Biro Andor hilközségi elnök, Hochmann Jakob elnök és a hilközségi vezetés több tagjaival elintézni a legbékésebben az ügyet s ma már megfelelő módot talált arra, hogy a kolozsvári hilközség is hozzájáruljon az Iroda fenntartásához. Azután jött Nagyváradra, ahol külön elnökségi ülést tartott a hilközség és Fuchs Benjámin főrabbi is egyengette a békés megteremtését. Ezen az elnökségi ülésen szintén találtak olyan alapot, hogy azaz Wézel főrabbi is meg volt előgedve és a hilközség is nagyobb megterhelés nélkül hidalta át ezt a nehéz kérdést.

A nagyváradi hilközség elnökségi ülésén, melyen Wézel Albert főrabbi is részt vett, Mitlemann Jakob elnököt, résztvettek Leitner Sándor, Lebovits Hillel, Meisner Márkus, Kesztienbaum Miksa, Weiser Eisig és Wasserstrom Sándor, valamint Kirsch Henrik főjegyző. A hilközségi elnök nagyjából vázolta azt a furcsa állapotot, melynek legkiválóbb példája az, hogy a hilközségi metszőket politikai instrumentumnak használja fel és ezzel a diszciplínáción ül mély sebet. Az elnökségben általában az a vélemény lett urrá, hogy képtelenség az, hogy a központi irodai alapszabályok ellenére és dacára olyan intézkedések törtéjenek, amelyek ellenlétben vannak minden törvényes jogszakkással. Az Iroda végrehajtó bizottságának nem volt joga olyan határozatokat hozni, amely az általános felzudulást kiprovokálta. Végül azt kérte a hilközség elnöksége, hogy a törvénytelennül hozott határozatot fűgesszék fel s akkor meg lehet találni azt a módot, amely szerint a nagyváradi hilközség, meg a többi nagyobb hilközségek is megfelelő módon járulnak hozzá az Iroda fenntartásához. Természetesen Erdély legnagyobb hilközségének határozata döntő lesz a többi hilközségek elhatározására is. — Hosszas tárgyalá-

sok után végül sikerült áthidalni a megoldást találni, amelyet a hitközség elfogadhatott, mert bár anyagi áldozatot jelent számára, de nem hátrálhatja át közvetlenül a hitközségi tagokra, tehát nem lesz Nagydrádon pótgabellajegy, viszont Wézel főrabbi is a legteljesebb mértékben meg volt elégedve a hozott határozatokkal. Igéretet tett, hogy löbbé nem fordul elő az a sajnálatos ténykörülmény, hogy az Iroda, a szolgálati ut megkerülésével iszurokat, vagy bármily intézkedéseket legyen és léptessen életbe, amelyek a hitközségek és a rabbinátusok szuverenitását sértené.

Miután ez a fogas kérdés így szerencsés megoldást nyert, alkalmunk volt Wézel elnökkel bukaresti utjáról is nyilatkozatra bírni, amikor is a következőket mondotta:

Mikor lesznek a rabvizsgák?

— A rabvizsgákra legkésőbb minden egyes rabbinak és rabbielőltnak június hó 10-ig jelentkezni kell Irásban, a vizsgázó bizottság előtt. A vizsgák június 21., 22. és 23-án lesznek Bukarestben megtartva. A kik nem jelentkeznek, azok elvesztik jogosultságukat arra vonatkozólag,

hogy bármikor is megegyezzen vizsgára mehessenek. Viszont, akik nem felelnek meg, azoknak módjuk lehet még a rossz eredményt korrigálni.

Mi van a kultusztörvény végrehajtási utasításával?

Köztudomású, hogy a kultusztörvény végrehajtási utasítása rendkívül sok sérelmes intézkedést tartalmaz, amelyre vonatkozólag Wézel elnök napokig eljárta a miniszteriumokban. Célja volt ezeknek az intézkedéseknek a megváltoztatása.

Többek között a hitközségek adóvégrehajtási joga közigazgatási uton, mely eddig az impériumban nem volt lehetséges, valószínűleg ismét erőnyibe lép és ezzel olyan jogot kap vissza hitközség, amelyre égetően sürgős szüksége van, büdésje egyensúlyhiatlanság érdekében.

Még egyenlőben ügyben adott felvilágosítást a főrabbi, melyre legközelebbi számunkban visszaléjük, majd tovább utazott, hogy egyenesse a békés megértés útját és elkerültesse azokat az anomáliákat, amelyek a közeljövő szemponyjából nem mondhatók hasznosaknak.

Schalom Asch, a világhírű író a zsidóság utjáról és Palesztináról

Avigdor Haméiri felhívása a zsidó írókhoz

Teljesen egy hélig tartott a PEN-klubok világszövetségéhez tartozó írók és költők ünnepése Budapesten, a fizikai kongresszus alkalmából. A PEN („Toll”) Londonból indult hódító útjára a legelőkelőbb szellemi angol regény- és drámaíró, John Galsworthy vezérlete alatt. Néhány esztendővel a pusztító világháború befejezése után minden kultúrországban megalakult a PEN-klubnak nevezett irodalmi egyesülés. Politikai pártállásra, felekezetre és természetesen társadalmi állásra való tekintet nélkül. Csak a nyelv volt az irányadó. Ahány nyelven gondolkodnak és alkotnak az írók, annyi klub alakult.

Igy született meg két zsidó PEN-klub: a jiddis és a héber nyelven írók társasága. Az angol, francia, német, olasz, holland, magyar, szerb stb. nyelveken író zsidóvallású írók az illető nemzetek PEN-klubjához tartoznak, s nem egyben jelentős szerepet játszanak. Így: az osztrák PEN-klubnak Félix Salten, a rendkívül önértékescionista író, a német PEN-klubnak Alfred Kerr, a félelemes kritikusi az elnöke.

A magyar PEN-klubban is nevezetes helyet foglalnak el a zsidóságunkhoz tartozó írók, köztük Mohácsi Jenő főtitkár, Lengyel Menyhért, Molnár Jenő, Rubinyi Mózes, akik a PEN fizikarabban foglalnak helyet, a zsidószármazású Hellai Jenő és Radó Antal mellett. A német és francia PEN-klubok tekintélyes hányada szintén a zsidóvallású írók és költők kiemelkedő pozíciójáról tesz bizonyosságot a világot formáló szellemi életben.

Nagy vívmánya a jiddis és héber nyelvű zsidó kultúrának, hogy legjelesebb képviselőit külön klubok alakítására szólította fel a PEN-szövetség. A jiddis PEN-klubnak, a világhírű Schalom Asch, annyi megragadó zsidóvágyu regény, novella és színmű szerzője a vezére. Idetartozik a kitűnő David Pinsky és a szellemes Josef Tunker is. A palesztinai PEN-klubot Avigdor Haméiri (Feuerstein), a beregmegei születésű kiváló héber költő képviselte a budapesti kongresszuson.

Salomon Asch egyik legérdekesebb alakja volt a ragyogó gyűlésezetnek.

Ugy fogadták, úgy innepelték, úgy rajzolták körül külföldi és magyar szellemi előkelőségek, diplomaták, miniszterek, társadalmi tekintélyek, mint a igazi költőfejedelmeket. Talán Budapesten érezte legközelebbtől a kivételes tehetségnek kijáró nagy megbecsülést és hódolatot. Mint lengyel állampolgárt a lengyel követség külön is vendégül látta.

— A zsidóságnak — mondotta, igen

határozottan Schalom Asch, senki más nem mutathatja meg az utat, amelyen haladni kell, mint ő maga. Abból, hogy mások, kiűlő elemek akarják megszabni, mi a zsidóság teendője, hogyan kell viselkednie, milyen irányban kell haladnia, kétfős veszedelem származik. Az egyik az, hogy az idegen befolyások következtében meghasonlik a zsidóság és örökös civakodásokba hullad a legjobb akarása.

— A másik veszedelem az, hogy a beavatkozók visszaélnék a zsidóság ösztönöségével s bizalmával és adott helyzetben ellenük fordulnak, elgáncsolják, sőt elárulják őket.

— Ezért mondom és minden ellenvéleménnyel szemben fenntartom, hogy a zsidó csak önmaga irhatja elő: mi jó, mi hasznos, mi üdvös neki. Más szóval: önértékre kell törekednie, mint ahogy minden más nép és társadalmi közönség a maga céljai szerint válogatja meg az eszközöket.

A Szentföld problémájáról ezt mondotta Schalom Asch:

— Itt is, ott is hallani, hogy a zsidóknak nincs joguk Palesztinához. Micsoda kiferdült okoskodás ez! A zsidók jóval előbb éltek a Szentföldön mint az arabok. Kérdezzem: azok a németek, akik most élnek a német birodalomban és Ausztriában ugyan azoknak az utódai-e, akik meghódították a mai német nyelvterületet? Ugyebár, egészen másfajta népek voltak. Vagy talán a mai Franciaországot a franciák hódították meg? Dehogy! Germán és kelta néptörzsek vették meg a lábukat. Így vagyunk az arabokkal is, akiknek semmi közük sem volt Palesztina meghódításához. Egyszerűen beköltöztek oda. Persze eszünk ágában sincs kétségbe vonni a jogukat. De ők se vonják kétségbe a miénket. Nem vallom magam nacionalista zsidónak, inkább kulturcionistának érzem magam.

— A zsidóságnak Palesztinában való nemzeti kialakulása, társadalmi és gazdasági megerősödése még évtizedekig fog eltartani. Az az érzésem, hogy a Szentföld nem az európai és amerikai értelemben vett kapitalizmus talaja. Ott az egészséges kollektívizmus vonalán haladnak a dolgok. Arra kell törekedni, hogy a zsidó földművesnép legyen, vagyis az, aki volt a jeruzsálemi szentély bevonulásáig.

— Arra szeretném figyelmeztetni a szentföldi zsidókat, ne törődjenek az egyéni meggazdagodással. Láthatják száz- meg százézer példából, mire mentünk vele. Ne

ébredzenek gyűlölséget a könnyen igazgatható tömegekben. Az a gazdag arab, hogy ellereje magáról a figyelmet, mindig szívesen fogja uszítani a szegényeket pár vagyonos zsidó ellen — a régi recept szerint. Az arab munkások rokonérzését sikerült megnyerni a zsidóknak azzal, hogy jobban művelték meg a földjeiket és sokkal nagyobb bért adnak a fellahoknak. Ezt a szimpátiát nem szabad eljátszani. A fellahok szívesebben dolgoznak zsidó birtokon és zsidó ipartelepen, mint másutt. Az arab nép továbbra is a zsidók oldalán lesz, főleg ha aránytalanul nagy vagyonok nem halmozódnak fel egyes zsidók kezében, ami az egész világon visszatekintést kezd kelteni — nemcsak a zsidó nagypolitikáinak, hanem még a nemzetiességű, fajtája és vallása vagyonhalmozóknál is. A világ gazdasági és szociális rendje nagy átalakulásban van. . .

Avigdor Haméiri egyenesen Tel-Aviv-ből jött Budapestre. Öt napig volt a tengeren és Triesztben szállt vonatra. A jellegzetes barnakötésű angol utlevéllel jött, de mint „palesztinai állampolgár” van elkönyvelve. Az utlevél héber, arab és angol nyelvű szövegmintákat tartalmaz. A vízumot a jeruzsálemi magyar konzulátuson kapta. A magyar konzul egy kukkol sem tud magyarul, ellenben héberül pompásan beszél.

Haméiri, ez a tagbaszakadt, zömök, állétkülsője poéta a következőket mondja:

— Hogy az arabok gyűlölnék bennünket? . . . Hát amennyiben a tanítványok gyűlölik a mestert. Mert: fölünk tanulták a földet gazdaságosan művelni, mi ismerteltük meg vele a gyertyát, mint világítótestet, és mi adtuk a kezébe szappant, nem szólva a modern orvostudomány és a technika áldásairól. Városaink virágoznak. Tudományunk, irodalmunk, művészetünk, ipari kultúránk a legfejlettebb színvonalon áll. Három hébernyelvű napilapunk és rengeteg folyóiratunk, szaklapunk van. A gazdasági viszonyok sokkal, de sokkal jobbakk, mint Európa tulnyomó részében.

— Ami a klímát illeti, igaz, hogy meleg van, de olyan forró esték és éjszakák, mint például Középeurópában, nem fordulnak elő. Este mindig hűvösebb fordul az idő, ami végtelenül kellemes. Arra szeretném kérni a zsidóvallású írókat: jöjjenek Palesztinába és nézzenek körül. Anyai új témát találnak ott minden zugban, hogy csodálkoznunk fognak. Az európai és amerikai írók már régen témahiányban szenvednek, folyton ismétlik magukat. Minálunk friss benyomásokat szerezhetnek. Jöjjenek, jöjjenek minél többen! . . .

Azt mondta még Haméiri, hogy a kiválóbb modern zsidóhittű magyar írókat szeretné megismertetni a palesztinai zsidósággal. Főleg Szép Ernő, Emőg Tamás, Lakatos László, Molnár Jenő, Somlyó Zoltán, Baross Elemér műveit érdeklik. Budapesten előadást tart, aztán Lengyelországba és Hollandiába megy felolvasó körútra.

(Budapest.) *Molnár Jenő.*

CRIVENICA
orth. **כשר** pensioja május 1-től nyitva. **OLCSÓ ÁRAK!!!** Finom konyha!! **Kitűnő üdülőhely!!**
Prospektust küld:
ENGEL M. József

A vese, hólyag, epe gyomor-bántalmak egyedüli biztos gyógyszere a
paptamási
„Lithynia“
gyógyvíz

Kapható mindenütt.
Központi Iserkat: ORADEA, Str. N. Filipescu 23. Telefon: 176

„Államtitkár ur, nevezze ki unokaöcsémét pénztári orvossá a zsidó Rosenbaum helyébe!”

Cimünk egy idézetet jelent, egy omisszerű névjegyéről, amelynek tartalma most pattant ki egy törvényszéki tárgyalás kapcsán, a nagyváradi Táblán. Nem sok kommentár kell hozzá, azért a legobjektívebben ismertetjük az ügyet a magavallásában.

Tasnádon, ebben a szilágymegyei kisvárosban, tíz éven át kifogástalanul, becsülettel látta el a munkáspénztári orvosi teendőket Rosenbaum Dezső dr. Tavaly október közepén Rosenbaum dr. a közegészségügyi minisztériumtól értesítést kap, mely szerint állásától fel van mentve; utódjául pedig kinevezi a minisztérium Pop Nicolae dr. uyanacsak tasnádi orvost.

Rosenbaum dr nem nyugszik bele, utána jár a dolognak — és nem mindennapi érdekességű részleteket tud meg elhocsátásának körülményeiről. Eppen ezért megbízta Brill Sándor dr nagyváradi ügyvédet, hogy az illeti Táblán indíson közigazgatási (con-tencios) keresetet a közegészségügyi minisztérium ellen az elhocsátás miatt, amelyet ő törvénytelennek tart.

Brill előszóval is meglelte előterjesztését, Roman Iacian kincstári ügyész kérte a kereset elutasítását. A bíróság már vissza akart vonulni, de ekkor még egyszer fellépett Brill dr és szót kért. A bíróság megadta neki — és Brill dr ekkor felnyitotta az ügy dossziéját és megmutatta a belefű-

zött kis névjegyet. A vizikártyán ez a név állott:

Dr. LAURENTI OANEA
senator
NÁSAUD

Mit keres Oanea dr szenátornak (aki egyébként nemrég az erdélyi román kath. slátus elleni sovinsza támadásaival tette ismerlé nevéit), igen mit keres az ő névjegy Rosenbaum dr tasnádi orvos ügyiratjai közt:

A választ erre a kérdésre Brill Sándor dr ugy adta meg, hogy felolvasta a névjegyét románnyelvű szöveget, amely a következőképpen hangzik:

— *Dr Oanea szenátor kéri dr Gh. Banu államtitkár urat, hogy adjon helyt az unokaöccse (t. i. dr Oanea unokaöccse, Szerk.) dr Pop Nicolae közegészségügyi kurzust végzett járás-orvos kérsének és nevezze ki őt a tasnádi munkáspénztár orvosává a zsidó Rosenbaum helyébe, aki nyugdíjazása ellenére még szolgálatban van; de most az ilyeneket el kell moztítani.*

*Köszönettel és odaadással
1931 szeptember 29.
Dr. Oanea senator.*

KATONÁK

Tavaszdott, pészach már régen elmúlt, közeledett lagboauer napja. Szőnyűsűges idők vártak akkor a szegény lengyel zsidókra. A kozákok törtek rá a kis városokra, dúltak, pusztítottak, öldököltek és kardjuk élére hánytak mindenkit, aki csak utjukba került. Aki életben maradt, elmenekült az erdőbe, barlangokba. A chéder alacsony szobája üres maradt, Izraelnek és apró gyermekeinek dala elnémult.

Senkisémet tudta; mi történt vele, megölték-e, vagy ő is elmenekült a kozákok dűhe elől. Talán nem is gondolt rá. Kinek jutott volna eszébe a halalos aggodalom és szomorúság napjában a gyerekek hűséges barátja?

De egyszerre föltűnt Bál-Sém alakja a hegyek sűrűjében. Végigjárta a sziklák, a barlangok, az árkok buvóhelyeit és beszélt a kicsinyeknek:

— Lagboauer napja van!

— Csak nem akarja a gyerekeket most is magával vinni, ki messzire, mint máskor?

— Kérdezték aggodva, hihetetlenül a szülők. De Bál-Sém egy szót sem szólt. Apró

íjjakkal, nyilakkal osztott szét a gyerekek között.

— Legyelek katonák! — szólt hozzájuk — gyertek el hazulról, próbáljunk véget vetni a gyilkolásnak és rablásnak.

A szülők azt hitték, hogy Bál-Sém csak mulatságot akar szerezni a gyermekeknek és ezért osztja szét köztük az apró, ártalmatlan legyereket. De Bál-Sém kezükkel fogva ragadta meg a fiugyerekeket, vitte őket magával s mikor a szülők vissza akarták tartani őket, úgy érezték, hogy erejük kevés rá, sőt bennük is valami ellenállhatatlan kedv, elszántság ébredezett, hogy nyomában menjenek és kövessék.

És Bál-Sém megindult előre, nyomában a gyermekek, íjjakkal és nyilakkal, mögöttük a felnőttek félelem, aggodalom nélkül, bizakodva, bátran. Kiléptek számuzetésük sötétjéből és úgy érezték, hogy nincs alattuk föld, nincs fölöttük sötét égboltozat, hanem az egész világ ragyogó, zengő kékség fönt, lent, mindenütt és ebben a derengő, sugárzó, tisztá kékségben, amely föléllesztette a szívet, Bál-Sém énekelni kezdett s vele énekel az egész világ. Dala betöltötte a mindenséget, a magasságokat, a mélységeket,

A bíróság és a tárgyalóterem küsszamu közönségét láthatóan konsternálta ez a korszerű dokumentum. Voltak a közönség sorraiban néhányan, akiknek eszébe jutott, ki is az a Pop Nicolae dr tasnádi orvos, akinek kedvéért Oanea szenátor ur félrelételet az utból a zsidó Rosenbaumot. Miután Oanea a névjegyén maga is megmondja, hogy unokaöccséről van szó, nem volt nehéz kitálatni, hogy ugyanaz a Pop Nicolae dr ez, aki 1931 tavaszán nádtótként dídot a nagyváradi törvényszék előtt, bizonyos kellemetlen ügyek miatt, amely négy kolozsvárt asszony halálát jelentette, tiltott műtötek következtében.

Bennünket főképen az nem lep meg, hogy ez a névjegy bekekerült a dosszába. Hogy miért nem lepődünk meg? Igen egyszerű a kérdés. Mert az antisemita atmoszféra ugy beleelte magát közéletünkbe, hogy Banu államtitkár ur nem talált abban semmit, hogy Oanea szenátor ur névjegyén azt az építelton orvost teszi a Rosenbaum név mellé, hogy zsidó. Régebbi világban is léteztek ilyen névjegyek, de ezek „strend so reservat” meniek és azonban széjjelszakítottak. Banu államtitkár ur azonban nagyon akkuratós ember lehet, hogy a dosszárhoz fűzette ezt a kis önvallomást. Mert nagy a bünye ennek a Rosenbaumnak. Bízalmas nagy. De szegény nem tehet róla. Zsidónak született. És ezért a bűnéért, úgy ír róla a szenátor ur, mint aki ezért megérdemli, hogy állását veszítse. Igen, ne legyen belegsegélyző pénztári orvos, mert hiszen kell a hely Dr. Pop Nicolae orvosnak, akinek ügyéről a nagyváradi törvényszék íratára ludna bizonyos dolgokat mesélni, bár akkor fel is mentették. Micsoda közéletünk van, oia istenem, ha csak ugy egyszerűen le lehet zsidózni egy derék vidéki orvost. És még hozzá, ki zsidózik?

Azt beszélik Nagyváradon, hogy Oanea szenátor ur milliókat keres évente Bukarestben zsidó ügyfelektől. Olyan zsidó klientéja nincs talán egyetlen bukaresti ügyvédnek sem, mint a szenátor urnak. És mi a hála ezeknek a b. . . zsidóknak. Ha lehet akkor beléru, így finoman, elegánsan, névjegygyel. Nem furkósbottal, mint ahogy ezokat a primitív antiszemiték, azok a részeges hugigánok szokták tenni. Nem! Is sokalta európaibb. Névjegygyel is le lehet bunkózni valakit. Talán az új névjegy illetőtvény azt is előírja, hogy egy ilyen névjegy, melyik sarkon kell szépen behajtani. Finoman behajtani a merített névjegyét — miközben egy zsidó existenzia török derékon ketté.

Ah, mi naivak, még mi ezért csodálkozunk. Ugye milyen neveléses. De 27-én ítélet lesz és mi várjuk az ítéletet . . .

HETI GLOSSZÁK

A nagyilondai árvízről

A napilapok már megemlékeztek róla és még gyűlési akciót is indítottak. Ez a nagyilondai árvíz — sajnos — 40-50 zsidó családot nagyon szomorúan sújtott. Hajlék és kenyér nélkül maradtak és valósággal az éhenhalás veszedelme fenyegeti néhányukat. Nem lehet közömbös reánkézve és nem szabad, mindegy legyen Erdély zsidóságának sem, az a szomorú tény, hogy a tavaszi áradás többek között Nagyilondán betört a zsidó házakba és ott úgy pusztított, ahogy csak ez a veszedelmes természeti erő, pusztítani tud. A zugó áradat betört a gyanullan és sok egyéb hajlalt küzdő családokhoz és vagyonokai, existenciáikat döntőlt romba. Hogy többek között milyen károkat okozott, álljon itt illusztrációul az, hogy Markovits Simon lisztkereskedőnek házát teljesen elvitte a víz és az ott elhelyezett vagyon liszt, teljesen a víz martaléka lett. Friedman Márkus és Jakab Jenő fűszerüzlete és áruk nagyrésze tönkrement. A nagyilondai főrabbanak és mészónok lakását fette tönkre. Dr. Friedmann mostanában odakerült körörvosnak rendelőjéből, új berendezkedését és műszereit rombolta szét és vitte el a víz. Dr. Harstein ügyvédnek irodájában is nagy kárt okozott. Az ottani járásbírósg irattára pedig szintén az árvíz martaléka lett. Fáj a szívünk, amikor arról meg kell emlékeznünk és szeretnénk, ha az erdélyi zsidó szívek megmozdulnának és minden egyes zsidó, aki meg tudja érezni, mit jelent egy ilyen elemi csapás, és tegye meg a magáét és juttassa el azt, amit a nagyilondai szerencsétlenül járt szegényebb családok el is várnak Erdély zsidóságától.

Mégsem vagyunk egyenlők!

Mi mindég azt szeretnénk hirdetni, hogy az emberek szeretik egymást. Hogy nincs ellentét zsidó és más vallást követő, más fajisághoz tartozó emberek között. De tehetünk-e mi arról, ha megtörtént dolgokat kell regisztrálnunk? Mit tehetünk arról, hogy hiába írjuk a legbarátságosabb cikkeket, hiába akarjuk a megértés szellemét hirdetni, ha mindég szemünkbe ölik, ha állandóan felkeresnek bennünket és panaszos hangon mondják, sirják és mesélik el nekünk: hogy nem lehet jönni, menni, utazni, vagy bármely életnyilvánulásban résztvenni, anélkül, hogy szemünkbe ne lünné, szívünkbe ne nyúlana az a tény, hogy mégsem vagyunk egyenlők, és hirdetik innál, vagy amott, hogy szeresetek egymást zsidók, magyarok, illetőleg legyelek zsidók, csak mindég mindenhol magyarok, majd megsegít beveteket — a magyarok istene.

Nem színezzük a dolgot, baszél az magáért is. Egy nagyváradi ügyvéd, nevét ne mondjuk, bár tudjuk, Budapest felé utazott. Kupéban még több váradi utas tilt. Többek között az is, aki nekünk az ügyet elmondta. Biharkezesen, egy vöröshaju szeplős kislányt le akart szállítani a magyar határrendőrség, mert utlevele nem volt rendben. A kislány keservesen sir, amíg benn a határrendőrségnél átvizsgálják az ügyet. Fél, hogy leszállítják és mehet vissza a román határ felé, a legközelebbi vonattal. Közben a váradi keresztény magyar ügyvéd megkérdi a kislányt, hogy milyen templomban imádja az Urat. A kislány szizogva válaszolja, hogy mit érdekli épen most az urat? Közben visszajön a határrendőr és barátságosan kimondja a szentenciát. Most az egyszer elnézi a határrendőrség a szabálytalanságot és mehet a kis vöröslány Pestre, a mintavásárra. Horribile dictu! A vonat robog Pest felé és a kislány végre megmondja az ügyvéd urnak, — vallását.

— Római katolikus vagyok — mondja a kis szeplős.

— Ejnye de kár — válaszolja a váradi ügyvéd ur. Hiszen ha előbb mondja, ott

Keresztesen, akkor nyomba közbelépek és megtakarítom magának a sok kellemetlenséget.

— Ez tehát az együttérzés. Bizony, bizony, ha a kislány véletlenül zsidó lett volna, (oh hiszen vörös a haja) akkor az ügyvéd ur bizonyára nem interveniált volna érdekében. Bizony, bizony így van ez. Egy ilyen kis kép mélyen bevillagít a lelkebe. És ennél a reflektornál is fényesebb világításnál, aki látni akar és nem leszi veleknek megát, az eleget láthat

Nem is beszélünk végül arról, hogy vajjon, ha a passzusból, az lünt volna ki, hogy a kis veres zsidó, vajjon a határkapitány is udvariasan elnézte volna a hibát?

Gám zu letová...

Nagyon kényes kérdés. Mert hiszen a részvétel mellett az igazság hangjait kell megszólaltassuk, már pedig az igazság mindég fáj. Erről az Endresz-esetről lesz szó ezúttal a Justiz for Hungaryval kapcsolatban. Nem kell ismételnünk azt, amit az összes lapok oly részletességgel hoztak. Röviden: az oecánrepülőök kongresszusáról, amelyet Rómában tartanak meg. A híres oecánrepülőök mind odamentek, kivéve Lindberget, akinek gyermekét meggyilkolták. Endresz is odarepült Budapestről, a híres oecánrepülőgéppel, a Justiz for Hungaryval, amellyel tavaly Magyarall együtt átrepültek az oecánról és Budapestig repültek vele. Róma fölött szállott már a legendás gép, amikor borzalmas szerencsétlenség történt. A gép lezuhant és Endresz szörnyethalt egy másik pilótával együtt. Minden részvételünk ezért a borzalmas tragédiáért.

De felmerül a kérdés? Hol van Magyar? Hol a fars, akivel együtt küzdötté át a keserves időkkel, amíg együtt volt a pénz a repülőgépek elkészítéséhez és azután a nagy ut... Hol van Magyar? Magyar, a másik bátor pilóta Amerikában van. És azért ment Amerikába, mert Budapestben mellőzték. Mellőzték attól a perctől kezdve, amikor megtudták, hogy zsidó vér folyik ereiben. Ő hátréba szorult, őt negligálták az ünnepeknél, a kiüntetésnél és minden egyébnél, ami egy ilyen oecánrepülő hősnak jogosan kijár. Magyar családolt. Magyar fájó szívvel bucsút mondott szép Budapestnek és visszament Amerikába. Fáj a szív, hogy dacára bátorságának, hősiességének, ezernyi kitűnő kvalitásának, — „kinézték“ az országból.

Elment Magyar. És most nem osztó-zott barátja és bajlórsa reitlenő sorsában. Mily furcsa is a sors utja? Hogy mondták évezredekkel ezelőtt óseink? Gám zu letová... minden jóra vezet...

Amikor a két verekedő közzül — a harmadik huzza a rövidebbet

A német parlament termeli ki egész Európa képviselő házai között a legtöbb botrányt és itt szakadnak be a leglőbbet az ellenzéki képviselők fejei. Olyan mindennapivá vált már ez az évek során, hogy a sajtó is apró betűkkel szedi ki az újabb botrányok címelt. Az elmúlt héten is egy egészen sablonos verekedés történt, ami alig érdemelne egy kis figyelmet, ha nem lenne egy különös sajátága. Az ugyanis, hogy a két verekedő képviselő közül egy harmadik, aki nem is volt verekedő és nem is volt képviselő, huzta a rövidebbet.

Klotz H. volt hadseregbeli kapitány ellen a nemzetiszocialisták erős atlatok indétek, amely válasz volt arra a brosúrara, amit Klotz röviddel ezelőtt a „náciik“ ellen kibocsájolt. A parlament örsége rendőrségért telefonált és meg is érkezett egy rendőrsztag, amelyk vezetése élen Bernhard Weisz rendőrtiszt állott. Weisz természetesen rendőrfőnöke küldte a helyszínre — talán nem is minden tendencia nélkül — aki nem más, mint a hírhedt szociáldemokrata Grzesinsky.

Bernhard Weisz megadta az utasítást és a verekedőket rövid pár perc alatt leszerelték. Az előbbeni párás verekedés még silány mása sem lehetett volna ennek a botránynak, amely ezután kibört. Fűtly, ordítás és pofonok követték egymást és másnap a sajtó vette át a szót. Ilyesmiket írt: Lásd hát német nép mi történi velünk saját hazánkban és önnálló parlamentünkben, ahová ti küldtetek be bennünket! Megjelenik a zsidó fegyveres hatalom és kivezet bennünket. Ime és még mondja valaki, hogy nem zsidók uralkodnak a német birodalom felett.

A bomba jól robbant. A szenvedélyek ismét fellángolnak és a két antiszemita verekedő közzül, sem az egyik és sem a másik, hanem a német zsidóság huzza a rövidebbet és velük együtt természetesen Bernhard Weisz rendőrtiszt, aki fellestesi parancsát merészelle végrehajtani.

HIREK

„Népünk“ cikkeinek utánnymását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5692

Péntek, Ijar 21, május 27.
Szombat, Ijar 22, május 28.
Heti szidra: בתקוה
Heti háftóra: ה' עני ומעט
Perek 5. ה' פתח

Szombat kezdete:

üztet bezárás 8.50
gyertyagyújtás 9 —
Istentisztelet kezdete 9.05
Szombat befejezése 10.—

— **Terjeszték és szereztek előfizetőket az erdélyi zsidóság egyetlen független és legolcsóbb lapjának, a »Népünk«-nek. A »Népünk«-nek egyetlen zsidó asztalról sem szabad hiányoznia.**

— **Legközelebbi Sevuoth ünnepi számunk bő tartalommal június 7-én jelenik meg.**

— **Templom-rombolás Angliában.** Már megszoktuk, hogy Németországban röviddel hosszabb időközben egy-egy zsidó templomrombolásról hoz hírt a láviro. Sőt idehaza nálunk is előfordult már párszor, hogy a nemzeti egység egyik vezéregyéniségének pártja (Cuza) iskolai példát mutatott e tekintetben. Különös erővel hat azonban az a híradás, hogy az elmúlt héten Angliában történt egy templomrombolás, amely ugy módszerében, mint a végzett munka tekintetében kiállja a német és a hazai rombolások versenyét. Leeds-ben eddig még fel nem derített letések behatoltak a Talmud-Thóra helyiségébe, amely a templom épületében van elhelyezve és vandál pusztításokat végeztek ott a zsidó rituális szentségek közzül. A Talmud-Thóra helyiségéből aztán behatoltak a zsidó templom felrakították a Thóra-szekrényt, amelyből az összes Thoratkereseket kiszedték és azokat a legbarbárabb módon összeszakították és bemocskolták a szentséglőrök. Igancsak súlyosan megromgálták a templom berendezését és a falakat nyomdafestéket nem tűrő szennyes szakkal mocskolták be. A rendőrség igen erőlyes nyomozást vezetett be.

— **A Palesztinából visszatért kirándulók,** így dr. Fischer József, kamarai képviselő, Vermes Ernő, az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke, Weinberger Nándor, a cluj WIZO egyik vezetője, dr. Fried Ábrahám, a sigheti n. cs. volt elnöke és igen sokan a legközelebbi hetek folyamán Erdély különböző városában beszámolókat fogtak tartani palesztinai utjukról. A beszámolók Erdély különböző városában már kezdetüket vették és a szövetség központja gondoskodni fog továbbá beszámoló gyűlések rendszeres megszervezéséről.

E Z Ű S menorák Haranggyertyatartók, védjegy! serlegek, evőeszközök, templomi kegszerek, bármily művészi kivitelben legolcsóbb árban. Gyártása és eladása: „**Tacamul**“ ezüstáru gyárban **CLUJ, Str. Gen. Neculcea (Kornis-u.) 6.**

Szabóságomat áthelyeztem

Bémer-tér 3 szám alá (Roth M. utóda cég mellé) Olcsón készítek legújabb divatu ruhákat valódi angol szövetekből is!!
HACKMAYER férfiszabó

— **Az erdélyi neolog zsidóság nagygyűlése.** Nagy és fontos eseménye lesz az erdélyi és bánáti nem ortodox zsidóságának május 29-ike és 30-ika. Ekkor fogja ugyanis az erdélyi és bánáti országos iroda kötelekéhez tartozó kongresszusi htközségek szövetsége rendez évi nagygyűlést megtartani Brassóban. A nagygyűlésen az országos iroda elhall kiváló tagjairól: dr. Eister Mátyás kolozsvári főrabbirol és dr. Vértés Adolt temesvári htközségi elnökről emlékbeszédeket fogtak tartani. Dr. Eister fölött dr. Fischer József kolozsvári htközségi elnök, kamarai képviselő és dr. Vértés fölött dr. Drechsler Miksa temesvári főrabbi tart beszédet. A nagygyűlésen természetesen szóba fognak kerülni a zsidóság fontos ügyei, így az iskolai és államszervek, képzőintézmények, tankönyvpályázat és egyes htközségek külön ügyei, melyek előrelátólag be fogják tölni a nagygyűlés két napra tervezett programját. A nagygyűlés előtt a brassói templomban ünnepélyes megnyitót lesz, melyen dr. Deutsch Ernő brassói főrabbi fog beszélni. A nagygyűlés után pedig a brassói htközség látja vendégül az ország minden részéből összeseregülő kiküldötteket. A kongresszuson résztvehet minden htközség elnöke, vagy annak helyettese és a htközségek rabbijai. Ezenkívül minden egyes htközség 100 adófitelő tagja egy-egy képviselőt küldhet a kongresszusra. A kongresszuson összefolyó ügyekben az Izraelita Központi Iroda (Cluj, Regele Ferdinand 54.) ad felvilágosítást.

— **A megsértett önértel.** Egy zsidó kereskedőt ittelék el 3 hónapi fogházra Hannoverben, mert megsértett egy nemzeti szocialista képviselőt. A zsidó kereskedő azt mondta ugyanis, hogy ha ő nemzeti szocialista volna és annyira haragudna a zsidókra, akkor elsősorban kiltetné az adósságot, ami a zsidók kölcsönöztek neki. Minthogy a képviselő igen nagyon találva érezte magát, meglette a feljelentést. És a bíróság ítelt. Az ügy mindenesetre kissé homályos. Mert nem lehet tudni, hogy a képviselő a mondatnak melyik részét találta sértőnek és a bíróság minek alapján ítélkezett. Ugy sejtjük, a zsidó kereskedő kifzetésére való erköbistenen uszítás képezte az ítélet szilárd alapjátát.

Kolozs gyógyfürdő stradja szállodaja öttemo gőzfürdője
ujjászületés. Penzió rendszer.
Streng orth. köser konyha. 50% vasuti kedvezmény. — Bővebb felvilágosítással szolgát a kolozsi sósfürdő igazgatósága.
COJOCNA, Jud. Cluj.

Olcsón és jól vásárolhat!!!
harisnyát, kezlyüt, férfi- inget, nyakkendőt, bébécikket és rövidrukat
Szenszki Miklós-nál Saspassage (ORADEA)

— **Epe- és májbetegségeknel,** epe- kö és sárgaság eseteiben a természetes „**Ferenc József**“ keserűviz a hasi szervek működését élenkebb tevékenységre serkenti. Klinikai tapasztalatok igazolják, hogy az otthoni ivókura különösen hatásos, ha a **Ferenc József** vizet kevés forró vízzel keverve, reggel éhgyomorral isszuk. A **Ferenc József** keserűviz gyógszertárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— **Antiszemita kísérőzene — zsidó koncerten.** Varsó. Lodz közelében levő Mazowiecka községben az elmúlt héten egy zsidó pianista tartott koncertet, amelyen szép számba jelent meg a helység zsidó és keresztény lakossága is. Alig kezdődött meg azonban a koncert, megjelentek turkusbottal az antiszemita és „Üsd a zsidót“ jelszóval súlyosan ütegelni kezdték a jelenlévőket. Amidőn a közönség elhagyta a koncert termet és kiözönlött az utcára, ott újabb fellegyereztet bulgán csapalekció várta készen a publikumot. Az antiszemiták olyan súlyos összecsapást szecsnáltak, hogy löbben véresen és eszméletlenül kerültek el az uccán. A 65 éves Mayer Bialkowitz, ki unokáját kísérte a koncertre és maga teljesen vak, életveszélyes sérüléseket szenvedett.

— **Két és fél millió dollár a keleteurópai zsidóság számára.** *Newyork.* — Jónah B. Wise rabbi, az American Joint akcióbizottságának elnöke nyilatkozott a segélykomité legújabb tervéről, mely szerint a közeljövőben felhívással fognak az amerikai zsidósághoz fordulni az iránt, hogy ebben az évben legallább 2,500,000 dollárral járuljanak hozzá a közép- és keleteurópai zsidóság szocialis támogatásához. Az aktió előkészítése már is folyamatban van és az 585 zsidó vezető férfiakból és nőkből álló nemzeti tanács, melynek 211 kerületben vannak tagjai meglette az intézkedéseket, hogy a két és félmillió dolláros segélyalapot minnél előbb felhozza az amerikai zsidóság áldozatkészsége útján.

— **A nagykarolyi Cheva Tiferes Bechurim** egyet folyó évi május 1-én tartotta meg a rendez évi tisztújó választást és a következők lettek megválasztva: Elnök: Kolb Emil. Gondnokok: Weisz Iszak, Böhm Jenő. Ellenőr: Spigel Nándor. Pénztárnok: Rosmann Mór. Választmány: Lebowits Miklós, Egrmann Mór, Valasztmány: Lebowits Miklós, Egrmann Mór, Róth László, Kolb Jenő, Zafir Jenő, David Mór, Löwy Lajos, Császár Károly, Heller Béla, Schwartz Adolt, Liebermann Emil, Holczler Mór, Weiszhaus Simon.

Takarításra
festék, lack- és kefeáru valamint a világhírű „Express“ poloskairtót és „Express“ Magasfényt, mely butorát újja varázsolja; legolcsóbban csak **STERN S. ENDRE** kefeagyáros és festékagyáros kereskedőnél szerezheti be
ORADEA
Strada Nicolae Iorga (Zöldfa-ucca) 10
Telefon 578

PHÖNIX
Életbiztosító Társaság
ALLAPITATOTT 1882. ÉVBEN.
Teljesen befizetett alaptőke 4,000,000 osztrák schilling.
Engedélyezve Romániában 1929 január 14-én, közzétéve a Mon. Of. 13. számában 1929 január 16-án. Alapszabályok közzölve Mon. Of. 45.929 Bejegyzve az iftovi törvény széknel 1929 január 21-én a 6 sz cégjegyzékbé.
Központi vezérigazgatóság: WIEN.
Romániai igazgatóság: **Bucureşti Bulevardul Elisabeta 10.**
ORADEAI VEZÉRKÉPVEISELET:
Strada General Moşoiu (Kert-u.) 2. Telefon: 7.57.
Erdélyrészi Ellenőröz Iroda: CLUJ, Strada Nicolae Iorga No. 16.
A társaság működési területe:
Ausztia, Belgium, Bulgária, Csehszlovákia, Egyiptom, Franciaország, Görögország, Hollandia, Jugoszlávia, Lengyelország, Magyarország, Németország, Olaszország, Palesztina, Románia, Spanyolország, Tunisz, Törökország.
A „Phönix“ kedvezményes szerződést kötött a K. K. L. Jeruzálemi főirodával, a különböző országok Mizrachi Központjával, legújabbban a Mizrachi Erdélyrészi Központtal, a Makkabi Világszövetséggel, a zsidóság több országos szervezeteivel, a Wizo zsidó nők világszövetségével, az „Aguda“ Világszervezettel és még több nagy zsidó testülettel.
Vezérügynökségek:
Arad, Braşov, Bucureşti, Cluj, Cernăuţi, Chişinău, Mediaş, Oradea, Sătmar, Sibiu, Târgu-Mures, Timişoara.
Gyermek-, járadék- és nyugdíjbiztosítás: Legmodernebb kombinációk és mellányos díjletelek az életbiztosítás minden ágában. A vezérügynökségek díjlatlanul adnak pontos kalkulációt és mindennemű felülagosítást biztosítási ügyekben.

MOBILA
ORADEAI MŰASZTALOSOK
SZÖVETKEZETE
P. REGINA MARIA
BÉMER TÉR. 2.

Putorai VEZÉRTNEK
OLCSÓSÁGBAN SZÉPSÉGBEN és MINŐSÉGBEN

Bucureşti Fiókhizlet
Strada Regala 20 szám

Legszebben, legolcsóbban fest, tisztít I. V. O.

Oradea, Uri-ucca 1, Mészáros-ucca 4. (Royal-kávéházzal szemben) és Uri-ucca 34. :: Telefon 8-53.

Ujabb arab provokáció — egy földre hullt Korán miatt. Néhány hét óta a nemzeti arab sajtó élénk uszító propagandát fejt ki ismét a palesztinai zsidó hivatalnokok és rendőrök ellen. A zsidó-ellenes mozgalom állítólag a következő eszből ered az arab lapok híradása szerint: Egy jeruzsálemi zsidó rendőr szolgálata alkalmával súlyosan inzultált egy Korán-olvasó arab agyastyánt és a brutális támadás után földre hozta a szent könyvet. A zsidó rendőrt a központi ügyelet őrizetbe vette és most a vizsgálat befejeztével a következő hivatalos kommuniké adta ki: — Nem igaz az, hogy a zsidó rendőr minden ok nélkül inzultálta volna az arab férfit. Igaz ellenben az, hogy az arab állandó provokatív céllal kísérte örökon keresztül a szolgáltatást végző rendőrt és különböző eszelés és fogásokkal akadályozta el szolgáltatását. A zsidó rendőr végül is elragadtatta magát és végül akart vetni az arab provokációjának. E közben dulakodás fejlődött ki közülük és az arab véletlenül kifejezte zsebéből a Koránt, mely belehullt a porba. A zsidó rendőrnek azonban nem volt tudomása arról, hogy az arab Koránt hord magánál. Az arab sajtó természetesen nem fogadja el a hivatalos vizsgálat meggyarazatát és tovább folytatja zsidó provokációt.

Uzsit a spanyol katolikus sajtó. Az „ABC” spanyol katolikus napilap, amely igen nagy példányszámban jelenik meg a régi recepti szerinti ismét a zsidókat leszi felőlőssé a forradalom miatt. Jóllehet a spanyol nép nem igen hálátlan a forradalom miatt, de ezt a máknyt meg sem veszi be. Az „ABC” továbbá igen halas hangon emlékszik meg Isabella királynőről, aki tudvaleg uralkodása idején külte a zsidóságot Spanyolországból. A királynő írja tovább az „ABC” — ezzel a lényekésével megírta a spanyol nép egységét, míg a kárlársasági kormány, amely igen jelentős engedményeket tesz a zsidóknak, súlyosan veszélyeztetli Spanyolország jövőjét.

Rabbi Jehuda Léh Hakochen Fischmann, a Mizráchi Világszervezet legfelsőbb tanácsának elnöke a napokban utrakél Jeruzsálemből, hogy Erec-Iszrael súlyos válságba jutott vallásos intézményeinek támogatására telrázza Európa zsidóságát. A több hónapra tervezett propaganda uti során a mizráchi mozgalom illusztris vezetője felkeresi Erdély minden nagyobb zsidó centrumát is, hogy a Keren Erec-Iszrael sel Hamizráchi akciót levezesse. A nemzeti alapon álló vallásos zsidóság, ifjúságával karöltve, nagy előkészületeket tesz, hogy világhírű vendégeket jelenléte egyidejűleg manifestációja legyen a mizráchi gondolatnak.

A marosvásárhelyi ort. izr. hitközség vasárnap tartotta meg tisztújító közgyűlését. A közgyűlés a lelepet Rosenfeld József elnök helyébe Mandl Mórt választotta meg elnöknek. Az új elnök, akinek agilitása és hozzáértése előnyösen ismert, már hosszabb ideig volt vezető is elnöke az ort. hitközségnek. A választások során alelnökké lettek: Simon Sámuel és Farkas Mór. Gondnokok: Ábrahám Samu, Diamanstein Sándor és Linczer Sámuel. Gazda: Alsó József. Pénztárnok: Rosenbaum Izrael. Ellenőr: Nádasi Hermann. Előjárósági tanácsosok: Rosenfeld József szeskereskedő, Gábel Sándor, Diamanstein Dező és Iszák Béni.

Lebrun francia köztársasági elnök — Palesztináért. Paris. Albert Lebrun, a francia köztársaság új elnöke, mint számos nyilatkozatokat a palesztinai zsidó munka iránt való szimpátiáját illetőleg. Lebrun elnök aktív fogja a francia Pro Palesztina Lygának és az elmulit évben ő nyitotta meg a nemzetközi gazdasági kiállításra a palesztinai pavillont. Az új elnök a muliban is megragadott minden alkalmat, amikor a zsidókérdésről volt szó, hogy kifejezze nagyrabecsülését a zsidó reneszánsz mozgalommal szemben. Elnöki méltóságának eltolóása alkalmával sem mulasztotta el, hogy a zsidó uszágírok előtt szimpátiáját kinyilatkoztassa.

300.000 látogató volt a tel-awivi Levante-Messén. Tel-awiv. — Május 9-én ért véget impozáns keretek között az óriási siker egyben lezajlott Levante-Messe. Több ezer főnyi követség jelenlétében Dizengoff Tel-Awiv város zsidó polgármestere tartott zárbeszédet. A polgármester ismertette a vásár lefolyását, amelyen mintegy 300.000 látogató volt jelen, és közölte, hogy hozzávetőlegesen 175.000 fontra tehető a vásár ideje alatt költött áru értéke. Palesztina e vásár kapcsán oly távoli országokkal is üzleti vonatkozásba került, ahová eddig még egyáltalán nem exportáltak palesztinai termékeket.

Életmentő zsidó gyógyszerész. Borszéken az elmulit héten egy nadrágyúl tartalmazó merész növény, főbb a mezon járszadózó kis gyermeket megmérgezett. A községben nincsen orvos és az első segélyt Moreno Manó gyógyszerész nyújtotta, aki injekciókat adott a súlyosan megmérgezett gyermeknek és ezáltal megmentette őket a biztos haláltól. Ertesültünk szerinti illetékes kórház baksarstbe terjesztik fel külföldre végül a borszéki gyógyszerészt, aki a zsidó közéletben régóta tevékeny részt vesz.

A régi Nagyváradnak messze földön hírneves divatruházója volt hosszú évtizedeken keresztül a Szent László-téren lévő Glücksmann Ármín-féle kereskedés. Ez az üzlet most végre ismét feltétlenül szolid és megbízható vezetés alá került és az új tulajdonos minden törekvése odairányul, hogy a volt Glücksmann Ármín-féle divatbolt visszanyerje a megérdemelt bizalmat. A verőközség bizonyára örömmel veszi ezt a hírt, mert ismét alkalma nyílik, hogy csakis kiváló minőségű külföldi márkás ruha- és felhőnemű anyagokat vásárolhasson rendkívüli olcsó árak mellett. Biharmegye és Nagyvárad zsidósága pedig a cégnek esz-közlendő bevásárlásaival oly zsidó hittestvérünket támogatja nemes törekvésében, aki amellet, hogy some-sabasz is, egyidejűleg határozottan részt kér minden zsidó intézményünk erősítésében.

Rendőrterror Lengyelországban. Róvid idővel ezertől intervenciót a lengyel Zsidó Parlamenti Club a belügyminisztériumnál az irányban, hogy szüntesse meg az ország egyes helyeire a zsidóság ellen megnyilvánuló hivatalos rendőrterror lábrakapását. Wáznice községben ugyanis egy jelenlétekn incidens kapcsán személtelenre verték Áron Soroka zsidó kereskedőt, akit azután a borsalmos kizárások után elengedték a rendőrségnél. A belügyminisztérium az intervenció kapcsán le is irt a helyi hatóságokhoz és erélyes utasítás alapján tiltotta el a rendőrséget az ilyen brutálisoktól. A wáznicei község most más módot keresett arra, hogy a zsidó lakosságot megfosztja magát a miniszteri intervenció miatt. Különböző rendőri kihárás címén az elmulit héten 100 zsidó kereskedőt büntetett meg nagyobb összegek, amelynek az a célja, hogy amugy is szomorú sorshban lévő zsidó existenciákat teljesen tönkre tegyék. A zsidó parlamenti club természetesen ismét előlirt a belügyminisztériumban a rendőri lákapások miatt és kéri ezek szigorú megrendszabályozását.

Orth. בשרי vendéglő Bálnán nyitva június 1-től. Elsőrendű konyha, pontos kiszolgálás biztosítva. Áron Sámuel Mediás. A vendéglőnél szobák is kaphatók!

A legszebb zománccfényű gallérokat tisztítja Klein gözmosóda Str. Vlahuța 4. (Szent János-ucca)

Fürdődreszek fürdőruhák divatlap szerint egész vékony finom külföldi anyagból meglegő olcsó áron készülnek.

LONDON kötődében KOSSUTH-UCCA I.

Weisz & Co. textiláru-cég

a volt „Corvin” áruház üzletét a „Hófehérke” helyiségébe (Szt. László-tér, Sas-palota) helyezte át és miután ezen helyiségben üzleti részije lényegesen kevesebb, mint a volt helyiségben, valamint sikerült egy nagyobb tétel **selyem, szövet, vászon és mosó-áru** alkalmilag beszerezni úgy, hogy **áruszükségletét csődtömegeladásnál** is **olcsóbban** szerezheti be. Saját érdekében igyekezzen szükségletét beszerezni, míg ezen **alkalmi vétel** tart.

Tisztelettel:

WEISZ & Co.
Szt. László-tér, Ujvárosi drogéria mellett.

Hasznos tudni, hogy Schmidthauer terméskészítés Igmándi

késérűve, gyorsan elhárítja a sok evéstől ívástól eredő kellemetlen érzéseket.

Utasítás minden palackhoz mellékelve!
Kapható mindenütt!

A nagyváradai Kishitelbank és Takarékpénztár R.-T. évi közgyűlése

Az a páranalul hasznos és szociális munkálkodás, melyet a Foundation égisze alatt működő európai csaknem ezernyi kishitelbank több mint egy évtizede kifejt, rendkívül jó hatással van a nagyváradai kisexisztenciák felsegítésére is. Több mint ezer hitelügybevevő ügyfél bizonyítja Nagyváradon is, hogy a Kishitelbank páranalul altruisztikus tevékenysége akkor és oly körülmenyek között nyújtott számukra segítséget, amikor már nem volt hova forduljanak és anyagi létük, vagy nem létük forgott kockán.

Ennek a szeretetnek és ragaszkodásnak jegyében zajlott le május 25-án délután négy órákor az intézet helyiségében az évi közgyűlés. A komoly zsidó összetartásnak, önzetlen emberbaráti munkának ünnepe volt ez a közgyűlés, amint hogy az volt valamennyi közgyűlés, amelyet negyedik éve tart meg a Kishitelbank rt. Mert hiszen a legelőlétebb emberbaráti munka az, amikor egy igazgatóság és felügyelő bizottság egész éven át teljeseen díjazatlan és hasznonra vágyás nélküli intézi egy sok körültekintést igénylő intézet ügyeit, csak azért, hogy segítsen minden arán érdemeseen és rászorultan.

Borgida József bankigazgató nyílt meg a közgyűlést és felkéri Bleier Adolf ügyvezető igazgatót, hogy olvassa fel évi jelentését. Az ügyvezető igazgató által olvasott jelentésből kiténik a banknak páranalul egészséges struktúrája és mobilitása. A szabad betétek összegének meglehetősen középszerűen fölül rendelkezik az intézet, úgy hogy bármelyik percben teljes készpénz összegben kifizetheti összes kötelezettségét. Érdekesebb adatok a mérlegnek: adósk körülbelül 5 és fél millióval tartoznak a Foundation betéje ca. 1.800.000 lei. Az a nagy és mindent elsöprő gazdasági számum lit nem nyilatkozott meg, de azért előrelátásból nagyobb veszteség tartalékolásra történt intézkedés és így a bank nem fizet osztalékok, amelyre még sokkalta jobb időkben sem igen számil a kishitelbanki részvényes, akikkel fontosabb az, hogyha kell mögötte álljon a bank aparátusa.

A közgyűlés megelégedéssel és egyhangulag tudomásul vette az évi jelentést. A felmentvény megadását kéri, úgy az igazgatóságot, mint a felügyelőbizottság számára. A közgyűlés egyhangulag megadja azt. A részvényesek nevében Kobitsék Béla, a nagyváradai hiszaparosok elnöke fejezi ki legnagyobb elismerését azért a munkáért, amelyet az igazgatóság, az ügyvezető igazgató és a felügyelőbizottság valamint a tiszviselők kar kifejtett. Örömmel konstatalja, hogy a néhány hétre felfüggesztett folyósítások újból megkezdődtek és teszi ezt a Kishitelbank abban az időben, amikor a többi bankok teljesen elzárkóznak különböző okok miatt, a legkisebb hitelek nyújtásától is. Kéri a részvényesek elismerését, a közgyűlés jegyzőkönyvében is megörökíteni és reméli, hogy továbbra is teljesíteni fogja a nagyvárú hivatását a Kishitelbank rt. Ugyanílyan értelemben szólal fel Weisz Sámuel is, aki szintén a részvényesek nevében fejezi ki legteljesebb elismerését.

Borgida József elnök bejelent, hogy az igazgatóság mandátuma lejárt s így új igazgatóság és felügyelőbizottság megválasztása iránt tétel előterjesztést az ügyvezető igazgató által. Bleier igazgató felolvassa az erre vonatkozó indítványt, amelyet a közgyűlés egyhangulag megszavaz s így a következő évre az új igazgatóság tagjaiul a következőket választják meg: Adler Jenő, Borgida József, Dr. Bárdos Imre, Bleier Adolf (ügyvezető igazgató), Deutsch Ignácz, Efgman Ármín, Erdélyi Jenő, Klein Adolf, Kesztenbaum Miksa, Mandel Béla, Nussbaum Sámuel, Schwartz Jakob, Rosenberg István, Dr. Várad Ödön, Wasserstrom Sándor. A felügyelőbizottság tagjai lettek: Dr. Lévai Béla, Kirsch Henrik, Leitner Zoltán, Schustek Adolf, Weisz Kálmán, Weinberger Fülöp.

Hozzászólás az „El Temesvárról” cikkhez

Tisztelt Szerkesztő ur! Olvasom a „Népünk” legutóbbi számában „El Temesvárról” című cikkel és engedni meg, hogy a lehon legobjektívabb hangon mondjam én az Önök lapjának hasábjain azt, ami nekem lát a Szövetség központi irodájával szemben. Mint régi jó cionista, borzasztó örömmel látom azt a világszerte megnyilvánuló érdeklődést, amelyet a tel-awivi mintavásár kellett. A lehető legjobb propaganda volt a zsidó újáépítés szemponitából, s már előre irvendtem annak a nagyvárú propaganda elnöknek, amelyet ez a világszerte nyújt az erdélyi cionizmus vezetőinek. Azt vártam volna, hogy miután a temesvári vezetőségből néhányan kiinn voltak, hazajövetelük után, cikkeket, broszúrákat, kommunikák jelennek meg az ország lapjaiban, előadásokat fogunk tartani, arról amit ott kiinn láttak és tapasztáltak. A mi kis városunkban, ahol lakom szintén van egy lap, amely szívesen közölne palesztinai híreket, amely igen jó hatással volna a Keren Kajemét és Keren Hajjesod köztöbbi akcióira.

De mit látunk? Sajnos ez a kitűnő eszköz is meddővé vált a Svöveség kezében. Igaz, hogy annak idején egy ügyvezető igazgatóra és egy főtitkárra akarták utazni a két alapok díjait, meg a Svöveség vezetést is és igaz az is, hogy elböl nem lett semmi. De megis két jól doialt vezetője van a Svöveségnek meg az alapoknak és ennek dacára egy ilyen kitűnő alkalmat elcsúsztatnak, hogy felvilágosítsák az erdélyi zsidó közvéleményt arra a heroikus munkáról, amely ott kiinn folyik. Egy ilyen tel-awivi mintavásár kitűnő alkalom lett volna arra, hogy a közönségnek, nagy ellenséges érzelmek reztől ált végéig áldásponitukat és lelkes hivatást adják, a cionista eszmének. De Temesvár nem reagál erre a szükségzserűségre. Csak vár és vár... vajjon mire vár?

Talán arra, hogy elvigyék onnan a közponit? Én is úgy gondolom, hogy nem is rossz idea az, amit Önök felvetettek legutóbb. Talán valóban volna elvinni a Svöveség máshova? ...

Egy hűséges cionista olvasója.

A biharmegyei Zsidó Párt szervező munkája

A Zsidó Párt biharmegyei és nagyvárú tagozata intenzív beszerzési munkálata határozta el magát. Ugy a város, mint a város zsidó lakosságával élénkebb kontaktust szándékszik felvenni, hogy a közös megbeszélések révén, tisztázza azokat a problémákat, amelyek a zsidó élet bármely vonatkozásában megoldásra várnak. Különösképen a gazdasági válság enyhítése szemponitából úgy a rendelkezésére álló politikai, mint társadalmi eszközökkel, nagy feladatok hárulnak e téren a Zsidó Pártra.

E célból a Zsidó Párt megyei központi szervezete elhatározta, hogy a személyes kontaktus felvétele után, úgy a város különböző részeiben, mint a megye zsidó lakta helyiségeiben gyűlések keretében, részben reorganizálja a már meglevő csoportokat, részben pedig, ahol ezideig nincs, új zsidópárti körzeteleket állit fel.

A Zsidó Párt legelső ily irányú gyűlését a jövő héten tartja meg a Zsidó Iparosok Körös uccai egyesületének nagy tanácsstermében. A gyűlés pontos időponitját a párt a helyi sajtó útján fogja közölni.

A Zsidó Párt elnöksége ismétellen figyelmelteti úgy a párt tagjait, mint párt keretén kívül álló jogorvoslati kereső zsidó testvéreket, hogy a párt központi irodája (Színház u. 4. I. emelet) a hivatalos órák alatt d. e. 9-1 és d. u. 3-7-ig rendelkezésükre áll.

Egy igazi vigasz idegbetegeknék

az én most megjelent könyvem. Ebben a könyvben többéves tapasztalatok vannak megírva az idegbetegeknék okairól, kezeléséről és azok gyógyítási módjáról. Az egészségnék ezt az evangéliumot teljeseen ingyen bérkinek megküldöm, aki ezt főlem levéiben kéri. Köszönő levelek ezrei igazolják jelen mű maradtatlen, egyedülálló eredményes munkáját a szenvedők lelkiismeretes gyógyítása terén. Aki az idegbetegeknék nagy lábórához tartozik, aki szórakoztatásban, létezőnyában, feledekenyében, ideges feljálásban, leltozi érzékenyben, álmatlanságban, gyomoribálatnakban, izomfájdalmakban, állatlenés és részleges testi gyengeségben, vagy más számlatlen jelenésében szenved, meg kell hozassa ezt a könyvet. Aki ezt figyelemmel olvassa, a megnyugtató meggyőződés hírtöbbsé jut, hogy van egy egyszerű út a meggyógyuláshoz és az életöröm megszerzéséhez. Ne várjon, hanem meg ma írjon alantí címe: Postsammelstele: ERNST PASTERNAK, BEGLIN S. O. Michaelkirchplatz 13, Abt. 732.

MOZI

Városi Színház Mozgó

Péntek: „Alraune.” A címszerepet Brigitte Helm játsza. — Szombat, vasárnap, hétfő: „Aranyrablók és Maurius.” — Hétfő este: „Honly Hanna felélepi.”

Teatrul HEYMAN szinkör

Péntek, szombat, vasárnap, hétfő: „Egy kis buliépés.” Renate Müller és Hermann Thimig együtt. A filmcímek az Ula-filmgar ezidegi gyemantsorozatából.

Cinematografu FILMPALACE

Péntek, szombat, vasárnap: „Mámorkörnyögő.” Hangos szerelmi történet. 10 hangos felvonás napjainkól. Főszerepben: Hans Stüve, Mady Christians.

Primária Municipiului Oradea, „Serviciul Economic”
No. ad. 11085/1932.

Publicațiune

Primária Municipiului Oradea, aduce la cunoștință generală, că grădina din Str. Teatrului No. 2, fost „Atlantic” se arendează pe sezonul de vară a anului 1932, adeca 1 Iunie 1932 până la 1 Noemvrie 1932, în conformitate cu hotărârile Comisiei Interimare No. 6895/1932 și 11085/1932 din 20 Mai 1932.

Oferte închise și sigilate și însoțite de o garanție de 5% din arenda oferită se vor înainta Serviciului Economic al Primăriei Etaj I, camera No. 28, până în ziua de 30 Mai 1932.

Condițiunile de arendare și alte informațiuni se pot ști la Serviciul Economic al Primăriei în ficcare zi în orele de birou.

Oradea, la 25 Mai 1932.

Președintele Comisiei Interimare: Dr. D. Găldău
Secretar General: Dr. Voștinar

Végre ismét szolid megbízható vezetés alá került az évtizedek óta előnyösen ismert GRAND MAGAZIN PARIS volt GLÜCKSMANN ÁRMÍN divatruház Szent László-tér.

A nagyközönség kedvelt beszerzési forrásának új vezetője csakis elsőrangú minőségű külföldi márkás női és férfi kelengyárakat, u. m. vásznakat, damaszlokat, damaszleteleket, selymeket szövetet és mosóárakat hoz forgalomba a **legszolidabb, rendkívüli olcsó árakban**. Vételkötelezettség nélküli megtekintés céljából szívesen állunk rendelkezésre, hogy bemutathassuk olcsó árainkat. **Szombaton és zsidó ünnepeken zárva.**

RÖVID HIREK

AMSTERDAM. November 24-én ünneplik Baruch Spinozának, a nagy zsidó filozófusnak 300 éves évfordulóját. Az emlékszüleket az ünnepek megtartására megkezdődtek. — A hágal zsidó hitközség elnöke, Adolf Simons, a kormány részéről egy magas kiutalásba részesült abból az alkalmából, hogy a hitközségi vezetőség most nyitotta meg az új árvaházát.

BELGRÁD. A belügyminisztérium öt zsidó politikust nevezett ki a belgrádi városi tanácsba. Közülük S. Demajo képviselőt, S. Russot, a rabbitanács titkárat és Simion Sasset, a kamara kabinetfőnökét.

SZÓFIA. A múlt héten tartották meg Szófiában a világháborúban elesett zsidó katonák emlékünnepét. Ez alkalommal egy új zsidó körháza is felavatták. A körház folyosóin kötéltáblákban vannak megörökítve az összes elesett zsidó hősök nevei. Az ünnepségen a kormány miniszterei is megjelentek.

ZAGRÁB. Dr. H. E. Kaufmann főrabbi 67 éves korában elhunyt. A főrabbi kiváló zsidó író és történelmes volt.

NEWYORK. Junius eljelen jár le a női kollektív munkásoknak kollektív szerződése. Minthogy a munkaadók egyelőre tartózkodnak az újabb kollektív szerződés aláírásától, a munkások szövetsége elhatározta, hogy sztrájkba lepteti a munkásokat. A sztrájk kapcsán 30,000 zsidó munkás szünteti be a ruhaipart. — 74 éves korában Newyorkban elhunyt Cyrus L. Sulzberger, a zsidó mezőgazdasági segélybiztoság volt elnöke és számos karitatív intézmény megalapítója.

BÉCS. Az elmúlt héten tartotta meg a bécsi ügyvédi kamara elnökválasztását, amelyen nagy többséggel dr. Siegfried Kantor zsidó ügyvédet választották meg. Ez az első eset, hogy az ügyvédi kamara elnöki tisztjét Bécsben zsidó tölti be.

JERUZSÁLEM. Az Emek-völgyében Klar Jecheskel kolónián a zsidó munkások és beduinok között összelihezésre került a sor. Az incidens következtében két zsidó munkás megsebesült. A rendőrség a támadó beduinok közül kettőt letartóztatott. — A Ness Ziona kolónián, Jeremia Boxer zsidó kolónista illetvényes gyűlölgés következtében kigyulladt. A tetteseket a közeli Kubeiba arab faluban keresték. Felavatták a jeruzsálemi egyetem botanikai intézetét. Az intézet költségét B. Lamport newyorki filantrop viseli.

MANCHESTER. A manchesteri zsidó hitközség 70 éves elnöke, Nathan Laski tiszteletére a hitközség intézményei Palesztinában egy Klar Nathan Laski kolóniát alapítanak.

KLOSTERNEUBURG. A napokban hunyt el a kiváló zsidó röntgenológus, dr. Isak Robinsohn.

RIGA. Alita közszéhen horogkeresztes ifjú hűgének behatoltak a zsidó temetőbe és vandál rombolásokat végeztek a sírkövek között. Mintegy 21 értékes sírkövet törtek össze, többek között egy nagyevű rabbinak emlékkövét is. A rendőrség egy 15 éves gyermeket vett őrizelbe.

BERLIN. „Segítsétek a zsidó gyermekeket!” — cím alatt bizottság alakult a berlini zsidó hitközség keretén belül, amely az elszegényedett és nyomorgó zsidó gyermekek felszólítását tűzte ki célul. — A birodalmi minisztérium egy rendelettel bocsajtott ki az alkalmazottak szabadságát illetően, mely szerint a nagy zsidó ünnepeken a zsidó alkalmazottaknak nem jár kötelező szabadság. — 85 éves korában meghalt Ábrahám Hermann nagyevű filantrop, aki többek között egy olyan hatalmas gyermekmenhelyet alapított, amelyben 8000 gyermekről gondoskodnak.

MOSZKVA. 60 éves korában a napokban hunyt el P. S. Kogan irodalmi kutató, aki a moszkvai orosz tudományos akadémia elnöke volt. — Egy odesszai rabbi, aki Oroszországba ment atyja sírjának meglátogatására, a szovjethatóságok letartóztatták, mert utlevele és vizumja nem volt rendben. Kuk jeruzsálemi főrabbi és az angol követség intervenciójára a rabbi szabadon bocsajtották és Palesztina felé engedélyezik számára az utat.

KRAKÓ. Az elmúlt év novemberében a krakói súlyos antiszemita zavargások alkalmával betörték a Royal Kávéház ablakait is és a horogkeresztesek kiűzték onnan a zsidó vendégeket. Ennek kapcsán a rendőrség letartóztatott 2 fiatal zsidó eskerszt, akiket most a bíróság két hónapi börtönrre ítél.

Művész perzsaszőnyegek, szövött gobelinok, külföldi fonalak
Schulhof Emilné
 „Orient” Szővművészeti Iskola
 Oradea, Sírada Episcopul Ciorogariu No. 17.
 Vidéki rendelések utánvéttel gyorsan és pontosan eszközöltenek.

ZSIDÓ HUMOR ÉS SZELLEMESSÉGEK NAGYJAINKTÓL

Hogyan kell imádni a Teremtőt?

A szadagorai rebbe egy fagyos téli estén kiment a szabadba, hogy az ujhöld fölött áldó imát mondjon. Utközben egy kozákkal találkozott, aki mint egy hóval fedett szobor mereven állott a téli éjszakában. A rebbe csodálkozva tűnődött: milyen titkos erő, micsoda hősiesség lobog a katonában, hogy dacolva a fagggyal, mozdulat nélkül tud állni a vártán. — És ha megfagysz, te szegény ember — tört ki belőle önkéntelenül a csodálat. — Akkor egy másik bajlárnam foglalta el a helyemet — felelte kösi nyugalommal a katona. Akkor áhítatos elragadtatással így szólott hűvehez a szadagorai:

— Lájtátok így kell az Isten is imádni egész szívvel, egész lélekkel, a legnagyobb önfeláldozással; az imának olyan tüzelt, olyan odaadással kell történnie, hogy Isten különös kegyelmének kell tekinteni, ha az imában való teljes feloldadás után, az emberbe visszatér a lélek.

Férfiszövet különlegességek
 bámulatos olcsó
 leszállított árakban
Havas & Grünfeld
 posztóáruházában
 Str. Avram Iancu (Kossuth utca 8)
 Engross Endetall
 Cégünk szolidaritásról kérjük meggyőződni

Dr Popper Ákos nagyváradai bankigazgató agyonlőtte magát

Lapzárta után értesülünk, hogy Nagyvárad agyongyőlőrt életének megretentő szenzációja van. Szerda este 9 órakor fölbeltte magát és meghalt Popper Ákos, az Egyesült Bank és Takarékpénztár vezérigazgatója.

Dr Popper Ákos halálával az utolsók egyike mult el azoknak a zsidó közgazdasági férfiaknak, akik a lezajlott 50 esztendőben kiemelkedő és maradó szerepet játszottak Nagyváradon. Igen fiatalon alapította meg a Központi Takarékpénztár Részvénytársaságot három évtizeddel ezelőtt, amelyet Nagyvárad egyik legerőteljesebb intéztlévé fejlesztett és az első közle emelte akkor, amikor a Biharmegyei Termény- és Hitelbankkal összeolvastotta és a mai Egyesült Bank és Takarékpénztár ezzel megteremtette. A bank különböző tranzakción keresztül törellenül őrizte meg presztízst és erejét. A bank vezetésén kívül résztvett dr Popper Ákos minden közgazdasági és lársadalmi akcióban. Tíz éven keresztül volt elnöke a Kereskedelmi Csarnoknak, vezélszerepet vitt Nagyvárad régi törvényhatóság életében, a neolog zsidó hitközségben és a Kereskedelmi Kamarában, legutóbb pedig a Nagyvárad Arulözsde elnöke volt.

Padlólakkok, poloskairtók, háztartási cikkek
 mosó- és pipere-árak, kefe- és vegyárak legelő több beszerzési forrásal
 Pontos figyelemmel szolgálat! — Szombal és ünnepepon zárval
Fülop Ede
 ORADEA, Zöldia ucca 14.

Kishitelbank és Takarékpénztár Részvénytársaság, Cluj

MEGHIVÓ

A Kishitelbank és Takarékpénztár Rt. Cluj, 1932 május 29-én, vasárnap d. e. 11 órakor a neolog hitközség, Calea Regele Ferdinand 52 sz. alatti tanácsstermben tartja

1931. évi VI. rendes üzletévi közgyűlést,

melyre a t. részvényesek ezennel meghívának. Cluj, 1932 május 20.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése.
  2. Az 1931. évi zárszámadások jóváhagyása és a felmérések megadása.
  3. Választások.
  4. Esetleges indítványok.
- Halározatképeltenség esetén a közgyűlés 1932 június hó 5-én, d. e. 11 órakor ugyanott fog megülni.
- Figyelemztetjük a t. részvényeseket, hogy a Kereskedelmi Törvény erre nem kötelez bennünket, hanem csupán előzetkénységből küldünk mindenkinek névre szóló meghívót is. Aki tehát igazoló jegyét a közgyűlésig nem kapná postán kézhez, az sziveskedjék az Intézet pénztáránál, Regina Maria 11, Telefon 5-44 azt megsürgelni, annál is inkább, mert a közgyűlésen csak azok a részvényesek bírnak szavazati joggal, akik az intézet által kiállított igazolójegyet fel tudják mutatni.

Aktívák	MÉRLEGSZÁMLA	Passzívák
Kézpénz	660.857	Alapítke
Látraszólo bankkövetelések	2.292.608	Tartalékalap
Vállalkozásoknak	9.895.015	Kétes követelések tartalékalapja
Borsai kölcsönök	2.412.700	Dr. Bernhard Kahn tartalékalapja
Berekezés	235.255	A. I. R. F. követelése
Álmeneti lételek	95.730	Testvérintézetek folyószámlái
		Köztöltbetétek
		Szabadbetétek
		Folyószámlahitelezők
		Álmeneti kamatok
		Jövő évi kamatok
		Fél nem velt oszlalékok
		Kétes követelések tartalékalapja
		43.475
		1931. évi fiztla nyereség 1.017
	15.586.165	44.490
		15.586.165
Veszteség	NYERESÉG- VESZTESÉG-SZÁMLA	Nyereség
Belt- és folyószámlakamatok	805.183	1931. évi nyereségáthozat
Üzleti költségek	988.597	Kamatok
Kétes követelések tartalékára	43.475	Jutalékok és egyéb bevételek
1931. évi fiztla nyereség 1.017	44.490	
	1.836.070	4.954
		1.697.562
		133.554
		1.856.070

